

Министерство на земеделието, храните и горите

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 1/2021)

София, 8 януари 2021 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството през 2020 г. (окончателни оперативни данни, отчетени към 30.12.2020 г.)	3
1.1	Реколта от есенници.....	3
1.2	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно.....	4
1.3	Площи и производство на тютюн.....	4
1.4	Площи и производство на зеленчуци.....	5
1.5	Площи и производство на домати в оранжерии, краставици и зеле.....	5
1.6	Площи и производство от трайни насаждения	6
1.7	Площи и производство от етерично-маслени култури	7
2.	Есенна кампания	7
3.	Външна търговия с основни земеделски култури.....	7
3.1	Зърнени и маслодайни култури	7
3.2	Плодове и зеленчуци.....	9
4.	Цени.....	9
4.1	Зърнени и маслодайни култури	9
4.2	Плодове и зеленчуци.....	10

Забележка: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

**1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството през 2020 г.
(окончателни оперативни данни, отчетени към 30.12.2020 г.)**

1.1 Реколта от есенници

Като цяло, през 2020 г. се наблюдава понижаване на средните добиви от основните зърнени и маслодайни култури в страната, вследствие на неблагоприятните климатични условия през стопанската година.

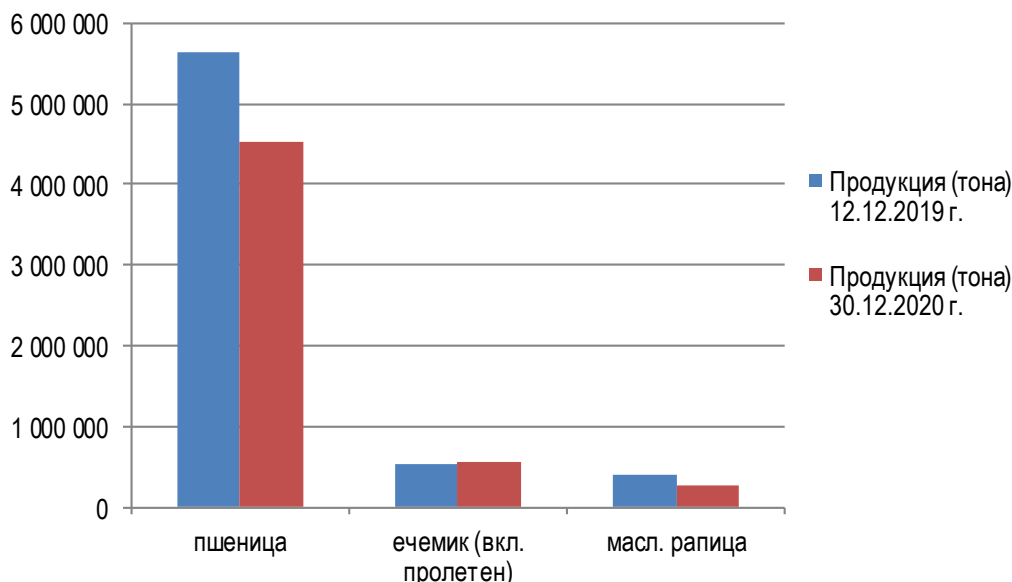
По окончателни оперативни данни, производството на пшеница и маслодайна рапица от реколта `2020 се свива респективно с 20,6% и 35,7% на годишна база. По-леко намаление е налице при тритикалето – с 3,1%. От друга страна, поради съществено по-големия размер реколтирани площи, продукцията от ечемик нараства с 2,4%, а тази от ръж – с 26,1%.

Реколта от есенници към 30.12.2020 г.

	30.12.2020 г.					Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	% реколтирани площи	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
пшеница	1 176 048	1 176 048	100,0%	4 626 318	393	3,9%	3,9%	-20,6%	-23,7%
ечемик (вкл. пролетен)	138 059	138 059	100,0%	560 037	406	18,5%	18,6%	2,4%	-13,5%
маслодайна рапица	114 732	114 732	100,0%	257 614	225	-24,8%	-24,8%	-35,7%	-14,4%
ръж	6 861	6 861	100,0%	15 640	228	17,0%	17,0%	26,1%	7,5%
тритикале	13 824	13 824	100,0%	42 001	304	1,9%	1,9%	-3,1%	-4,7%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК, обработени от МЗХГ
Забележка: Площи за реколтиране = Засети площи – Пропаднали площи

Продукция от основни есенни култури към 30.12.2020 г., сравнено със същия период на 2019 г.

1.2 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

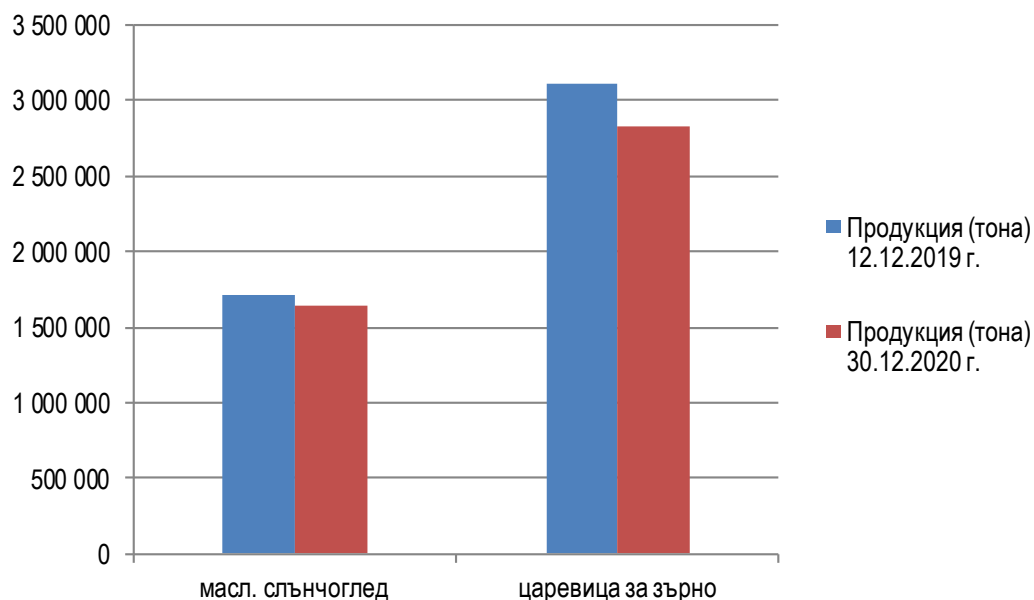
Според последните оперативни данни, през 2020 г. са добити 1 643,7 хил. тона маслодаен слънчоглед и 2 826,1 хил. тона царевица за зърно. Количествата са съответно с 3,9% и 9,4% по-малко спрямо предходната година, като увеличението на реколтираните площи отчасти компенсира негативния ефект от по-ниските средни добиви.

Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 30.12.2020 г.

	30.12.2020 г.					Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	% реколтирани площи	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодаен слънчоглед	809 563	809 563	100,0%	1 643 706	203	8,9%	8,9%	-3,9%	-11,7%
царевица за зърно	572 417	572 417	100,0%	2 826 096	494	25,6%	25,6%	-9,4%	-27,8%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК, обработени от МЗХГ
Забележка: Площи за реколтиране = Засети площи – Пропаднали площи

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 30.12.2020 г., сравнено със същия период на 2019 г.

1.3 Площи и производство на тютюн

При по-малко площи и по-ниски средни добиви, реколтата от трите основни типа тютюн е с между 18,1% и 46% под отчетената за 2019 г.

Площи и производство на тютюн към 30.12.2020 г.

	30.12.2020 г.				Изменение на годишна база, %			
	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	2 614	2 578	3 881	151	-15,4%	-16,6%	-18,1%	-1,3%
Тютюн-Вирджиния	1 259	1 259	1 601	127	-31,4%	-30,5%	-46,0%	-22,6%
Тютюн-Бърлей	280	269	516	192	-21,8%	-24,9%	-44,7%	-26,4%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, обработени от МЗХГ

1.4 Площи и производство на зеленчуци

Окончателните оперативни данни за 2020 г. сочат ръст на продукцията от картофи, дини и пъпеши в границите от 22,9% до 60,9% на годишна база, в резултат на комбинация от увеличение както на реколтираните площи, така и на средните добиви. Отчетеното производство на пипер от открити площи се запазва около нивото от предходната година, докато при полските домати и ягоди е налице намаление, респективно с 23,4% и 37,4%.

Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 30.12.2020 г.

	30.12.2020 г.				Изменение на годишна база, %			
	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
картофи	11 488	11 488	195 649	1 703	11,8%	11,8%	32,5%	18,6%
домати на открито	2 862	2 862	51 236	1 790	-16,9%	-16,5%	-23,4%	-8,3%
пипер на открито	2 590	2 590	44 209	1 707	-3,3%	-2,8%	-0,1%	2,8%
дини	4 624	4 369	80 533	1 843	24,9%	18,1%	22,9%	4,0%
пъпеши	2 737	2 712	26 825	989	52,3%	51,2%	60,9%	6,5%
ягоди на открито	698	698	5 263	754	-34,7%	-30,2%	-37,4%	-10,3%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, обработени от МЗХГ

1.5 Площи и производство на домати в оранжерии, краставици и зеле

През 2020 г. в оранжерии са произведени 40 135 тона домати и 45 159 тона краставици.

Прибрани са 10 825 тона краставици от открити площи и 30 028 тона зеле.

Площи и производство от оранжерийни домати, краставици (от открити площи и оранжерии) и зеле към 30.12.2020 г.

	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
домати в оранжерии	454	523*	40 135	7 674
краставици в оранжерии	276	446*	45 159	10 125
краставици на открити площи	777	763	10 825	1 419
зеле	1 359	1 263	30 028	2 378

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК, обработени от МЗХГ

Забележка: За културите оранжерийни домати, краставици и зеле не може да се изчисли изменение на годишна база, тъй като те са включени в оперативното наблюдение от 2020 г.

** Данните са за разгънати реколтирани площи.*

1.6 Площи и производство от трайни насаждения

При трайните насаждения, обхванати от оперативното наблюдение, се отчитат разнопосочни тенденции спрямо предходната година. Производството на череша, вишна, сливи и круши нараства в рамките на 12,9% - 39,2% на годишна база, благоприятствано от увеличение както на площите, така и на средните добиви. Същевременно, продукцията от ябълки се свива с 1,8%, а тази от праскови, кайсии, малини, винено и десертно грозде – с между 21% и 60,2%.

Събраното количество орехи през 2020 г. възлиза на близо 9,1 хил. тона.

Площи и производство от трайни насаждения към 30.12.2020 г.

	30.12.2020 г.			Изменение на годишна база, %		
	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 638	49 558	1 069	-3,0%	-1,8%	1,3%
круши	585	3 605	616	23,3%	39,2%	12,8%
праскови	2 914	21 854	750	-28,8%	-28,4%	0,7%
сливи	8 094	55 751	689	10,9%	34,3%	21,1%
череша	9 799	48 328	493	16,3%	22,4%	5,1%
вишна	1 315	4 855	369	2,0%	12,9%	10,8%
кайсии	1 843	6 932	376	-33,3%	-60,2%	-40,3%
орехи	8 545	9 082	106	*	*	*
малини	1 983	6 145	310	-11,7%	-40,5%	-32,6%
лозя винени	34 351	189 187	551	-25,4%	-21,2%	5,6%
лозя десертни	2 816	15 593	554	-37,5%	-41,6%	-6,4%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, обработени от МЗХГ

**За орехите не може да се изчисли изменение на годишна база, тъй като те са включени в оперативното наблюдение от 2020 г*

1.7 Площи и производство от етерично-маслени култури

През 2020 г. в страната са добити 15 219 тона розов цвят - с 24,4% повече на годишна база, вследствие на ръст на реколтираните площи. Продукцията от лавандулови насаждения е малко под нивото от 2019 г. (с 3,1%), като увеличеният размер на реколтираните площи до голяма степен компенсира понижението на средния добив.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 30.12.2020 г.

	30.12.2020 г.			Изменение на годишна база, %		
	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодайна роза	4 827	15 219	315	28,8%	24,4%	-3,4%
лавандула	16 175	69 249	428	13,8%	-3,1%	-14,9%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, обработени от МЗХГ

2. Есенна кампания

Към края на м. декември 2020 г. засетите площи с маслодайна рапица са с 2,6% повече спрямо година по-рано, а тези с ръж и тритикале – съответно с 19,4% и 28,4%. При пшеницата се наблюдава относително запазване на засетите площи на годишна база, а при ечемика - намаление с 4,6%.

Засети площи с есенници към 30.12.2020 г., сравнено със същия период на 2019 г., ха

Култура	12.12.2019	30.12.2020	Изменение
пшеница	1 119 721	1 118 100	-0,1%
ечемик	120 850	115 313	-4,6%
маслодайна рапица	120 440	123 580	2,6%
ръж	5 459	6 517	19,4%
тритикале	10 925	14 031	28,4%

Източник: оперативни данни от областните служби „Земеделие“, обработени от МЗХГ

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

През последните три седмици през Пристанище Варна¹ са изнесени 5,3 хил. тона пшеница и 2,2 хил. тона ечемик. Общият износ на пшеница през порта от началото на

¹ През последните няколко години Пристанище Варна формира около 50% от общия експорт на пшеница и царевица и около 30% от този на ечемик, слънчоглед и рапица.

настоящата пазарна година до 3 януари 2021 г. е с 55% под отчетения за същия период на миналия сезон, докато този на ечемик нараства с 5,2%. Все още през порта не са преминавали товари с рапица от новата реколта.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	29.06.2019 – 03.01.2020	29.06.2020 – 03.01.2021	Изменение на годишна база
пшеница	1 053 030	473 462	-55,0%
ечемик	64 570	67 923	5,2%
рапица	128 793	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е осъществен износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2020 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

При минимално количество, отчетено за последните три седмици (6 хил. тона), общият износ на царевица през „Пристанище Варна“ ЕАД от началото на септември 2020 г. до момента се свива с 2,8% на годишна база. Независимо от наблюдавания застой за поредна седмица, експортът на слънчоглед през порта изпреварва миналогодишния с 15,1%.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	31.08.2019 – 03.01.2020	31.08.2020 – 03.01.2021	Изменение на годишна база
царевица	311 309	302 700	-2,8%
слънчоглед	31 261	35 980	15,1%

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Към 3 януари 2021 г. не е регистриран износ на царевица и слънчоглед – реколта `2020 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2020 г. за есенните и м. септември 2020 г. за пролетните култури) през Пристанище Варна са внесени 2,2 хил. тона ечемик, 4,2 хил. тона царевица и 5,6 хил. тона слънчоглед. Все още няма данни за осъществен импорт на пшеница и рапица през наблюдаваните пристанищни терминали във Варна и Бургас.

Информацията за търговията с основните зърнени и маслодайни култури по данни на Националния статистически институт, включена в Бюлетин № 50/2020, ще бъде актуализирана след публикуване на официални данни за внос и износ за месец октомври 2020 г.

3.2 Плодове и зеленчуци

Актуализация на информацията за внос и износ на плодове и зеленчуци, публикувана в Бюлетин № 50/2020, ще бъде направена след предоставяне на данни от Националния статистически институт.

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

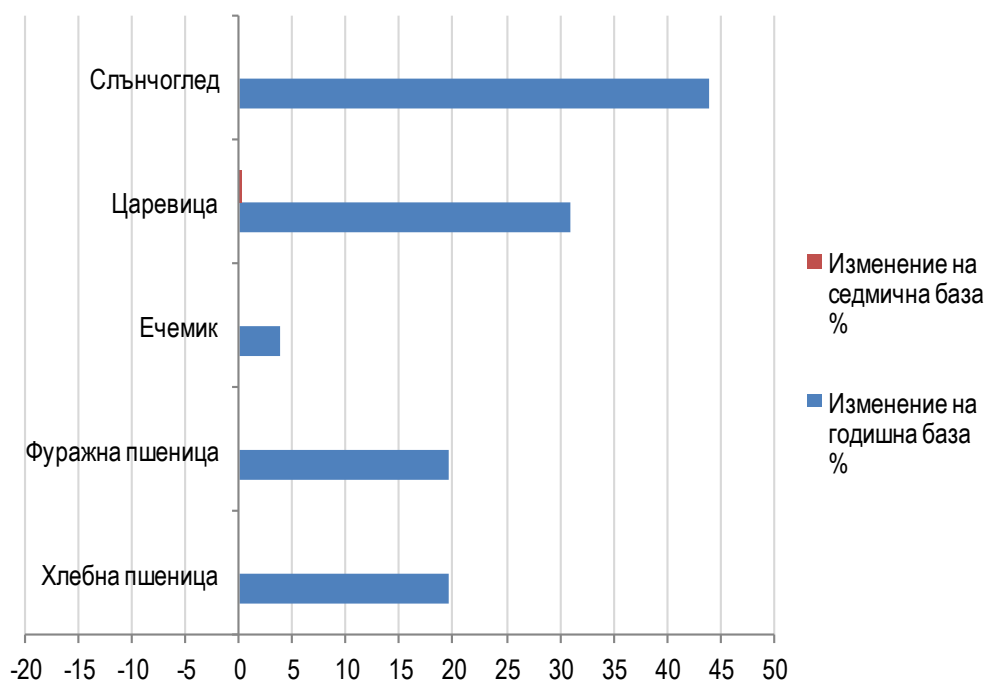
Към 30 декември 2020 г. пазарът на основните зърнени и маслодайни култури в страната е спокоен. Средните изкупни цени на пшеница (хлебна и фуражна), ечемик и слънчоглед са без промяна на седмична база, а при царевицата за зърно се отчита незначително повишение с 0,3%.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 30.12.2020 г., лв./тон без ДДС

	02.01.2020	23.12.2020	30.12.2020	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
хлебна пшеница	315	377	377	19,7	0,0
фуражна пшеница	300	359	359	19,7	0,0
ечемик	283	294	294	3,9	0,0
царевица	268	350	351	31,0	0,3
слънчоглед	601	866	866	44,1	0,0
рапица	*	*	*	-	-

Източник: данни на САПИ ЕООД (средноседмични цени), обработени от МЗХГ

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 30.12.2020 г.

Сравнявайки със същия период на 2019 г., пшеницата, царевичата и слънчогледът са поскъпнали в рамките на 19,7% - 44,1%. При ечемика също е налице увеличение на цената, но много по-слабо – с 3,9%.

4.2 Плодове и зеленчуци

През последната седмица на м. декември 2020 г. средните цени на едро на оранжерийни домати и краставици, картофи и червен пипер са с между 8,1% и 17% под нивата отпреди една година. Ябълките се търгуват с 4,5% по-скъпо, отколкото по същото време на 2019 г., а зелето - с 20,8%.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 30.12.2020 г., лв./кг

	03.01.2020	25.12.2020	30.12.2020	Изменение на годишна база %
картофи	0,70	*	0,63	-10,0
домати (оранжерийни)	2,22	*	2,04	-8,1
домати (внос)	*	*	1,84	-
краставици (оранжерийни)	2,94	*	2,44	-17,0
краставици (внос)	*	*	1,53	-
пипер (зелен)	*	*	*	-
пипер (червен внос)	2,45	*	2,19	-10,6
зеле	0,53	*	0,64	20,8
дини	*	*	*	-
пъпеши	*	*	*	-
праскови	*	*	*	-
череша	*	*	*	-
ябълки	1,12	*	1,17	4,5
сливи	*	*	*	-
круши	*	*	*	-
десертно грозде	*	-	*	-

Източник: данни на ДКСБТ, обработени от МЗХГ
* Няма данни

В настоящия анализ не е включено седмично сравнение на цените на плодове и зеленчуци, поради липса на данни от Държавната комисия по стоковите борси и тържищата за цените към 25 декември 2020 г.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 30.12.2020 г.

